

ral omejití vsled nedostatka časa samo na nekatere najvažnejše točke in vprašanja. Hvaležni pa bodemo gospodu predavatelju za knjigo o telovadbi, katero sestavlja.

Prihodnjič zborujemo početkom meseca julija. Dan se pravočasno razglasi. Na svidenje!

Radovljiško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo dne 17. junija v Lescah. Vključno slabemu vremenu nas je prihitelo od vseh strani nad 40 članov. Predsednik pozdravi navzoče, posebno pa tovariša akademika Zupančiča, ki je na novo nastopil službo v okraju. Nato nadaljuje tovariš predsednik Jan. Baraga svoj referat: Računstvo v ljudski šoli, kjer smo slišali zopet mnogo novega in posebnega. Referat se bo nadaljeval še na prihodnjih zborovanjih. Blagajničarka se je pritoževala zopet nad zamudniki. Tovarišice in tovariši! Nekateri še za lansko leto niste udine plačali. Zavedajte se te svoje mlačnosti pa poravnajte za lansko leto in vsaj še za prvo polovico tekočega leta. Imena zamudnikov se bodo prebrala na prihodnjem zborovanju. Po pravilih prestopa biti član, kdor ne plačuje redno udine. Naj bo to zadnji opomin! Sklenilo se je pozvati Zavezo, da deluje pri vladi z vsemi močmi, da bi bilo tudi učiteljstvo deležno zaplenjenega Pollakovega usnja. Nato se je izvolilo članstvo učiteljskega razsodišča in sicer: Predsednik: Stupica, podpredsednik: Hudč, prisednika: Baebler Leopold in Jeglič Amalija, za namestnika pa: Zupančič in Katarina Drol. Sklenilo se je dalje, da pristopi društvo kot član k »Tvornici učil« z enkratnim deležem. Ker je bila v zadnjem času po slovenskih dnevnikih objavljena notica glede imenovanja tovariša Jakliča za šol. voditelja v Radovljici ter bilo organizirano učiteljstvo pozvano, kakšno stališče da zavzema, se je tudi o tem sklepalo. Sklenilo se je poslati v »Slov. Narod« in v »Jugoslavijo« članek, da učiteljsko društvo popolnoma odobrava imenovanje tov. Jakliča za šolskega voditelja v Radovljici, ter izjavlja, da so vsi napadi na njega po časopisih neutemeljeni. Sprejele so se resolucije glede učiteljskih plač in zastopavljanja učiteljskega pri sestavljanju statusa državnih uradnikov, glede deželnih in okrajnih učiteljskih konferenc in radi pasivne učiteljske volilne pravice. Vse tri resolucije se odposlajo na Zavezo v Ljubljano. Ker se bliža predlaganje in imenovanje novega okrajnega šolskega nadzornika in ima v teh dneh okraj. šolski svet o tem svojo sejo, je sklenilo učiteljstvo, da bo energično protestiralo proti vsakemu imenovanju nadzornika brez vednosti in sodelovanja učit. okr. društva. Tajnik.

Po slovanskem svetu.

Iz čehoslovaške republike.

—c Osrednji svet učiteljskih organizacij v Čehoslovaški republikli sklicuje neposredno po vseslovaškem zletu ustanovni kongres čehoslovaškega učiteljstva, kjer se bo osnovala »Čehoslovaška učiteljska občina«, enotna članovska organizacija za celo republiko, podobna naši Uniji. Program kongresa je razdeljen na več sekcij, ki bodo zborovale istočasno. Protektorat nad učiteljskim kongresom je prevzel prezident Masaryk sam. Dosedaj je priloženih nad 1500 udeležnikov. Ali bo kdo zastopal Jugoslovane, Slovence? Kongres začne v petek 2. julija in traja 3 dni. Priporočena mu je čehoslovaška šolska razstava, kjer bo najzanimivejši oddelček »Trpljenje češkega učiteljstva za časa svetovne vojne«.

—c Adolf Heyduk, znani češki pesnik, ki je preložil na češčino tudi Baumbachovega »Zlatoroga«, je praznoval 85 letnico svojega rojstva. Njegova želja: »Samo svoboda, ah, svoboda mojim bratom daj, o Bog!« se je izpolnila: domovina jiha prosto, svobodno in on živi.

—c Prostovolni davek češkega učiteljstva, ki ga je učiteljstvo naložilo osrednji svet z ozirom na uvrstitve v činovne razrede po 50 K, 60 K in 70 K, v svrhu dobrodelnih zavodov učiteljskih, je prinesel dosedaj 386.815 Kč. Strmimo in posnemajmo!

—c Najmanj 50 1-4 tedenskih počitniških tečajev za deška ročna dela se vrši na Češkem po raznih čeških mestih. Za vse se je prijavilo toliko učiteljev, da jih morajo precejšno število zavrniti. V celi Jugoslaviji, ki ne potrebuje teh stvari, seveda ne bode nobenega, kar je samoobsebi umevno. O sveta tema, prosí za nas!

—c Ob orlikih praškega učiteljskega kongresa prirede Praški učitelji koncert v vinohradskem gledališču. Moravski učitelji v Narodnem domu smihovskem in na Vinohraih, Južočehski učitelji v Karlinu in Praški učiteljice na Smihovu. Krona kulturnega dela!

—c Volitve v senat in poslansko zbornico so prinesle učiteljem komaj sedem zastopnikov izmed 301 člana zbornice in senata. Izvoljeni so: Jozef Smrtka, član čl. republikanske stranke, Fr. Houser, Haken Jozef, Ana Svchavova, člani čl. socialno demokratične stranke, za poslansko zbornico, Korešny Alojzij, član čl. social. demokr. stranke, Kadlčak Jozef, čl. ljudske stranke, za senat. Sicer so vse stranke privzele v kandidato listino učitelje, a postavili so jih na tako mesto, da niso mogli biti izvoljeni. Učimo se!

—c 15. listopada 1920. bo preteklo 250 let od smrti J. A. Komenského, Bratski narod, predvsem češko učiteljstvo in ministrstvo prosvete proslavi 250 letnico smrti največjega pedagoga na ta način, da postavi Komenskemu v Amsterdamu češkega narenda dostojni spomenik, obenem pa izda nanovo njegova največja dela, med drugimi tudi za inozemce slavnostno izdajo »Trierium Catholicum« z latinskimi predgovori. Za ljudstvo bodo izdali poljudno izdajo »Informatorium školy«, ki ga naj dobi vsaka nevesta predno se poroči. Narodni svet skupno s Čehi v inozemstvu pa postavi v Pragi Komenského vzorno šolo za otroke inozemskih Čehov, katerim tučina ne nudi zadosti in pravih narodnih šol. Tako slavi probujen narod svoje duševne velikane!

—c Stvarni naklad šolskih potrebščin narodnih šol, naklad knjižnic, učil, osebni naklad učiteljstva krije Čehoslovaška republika iz državnih sredstev. Manjšinske šole pa vzdržuje država popolnoma. Tako je prišlo šolstvo na Češkem popolnoma v državne roke in godilo se mu bode dobro.

—c Sto let je preteklo 12. V. 1920. odkar se je rodil največji češki moderni slikar Jozef Manes. Nedosegljive so njegove slike iz otroškega življenja pod naslovom »Dětské zabavy«. V proslavo stoletnice jih je izdala državna založnica knjiž. Cel ciklus stane 15 Kč (8 slik) in jih mora naročiti vsaka šola.

—c Prof. J. A. Pipala uvaža v češke šole sistem ameriškega telesne vzgoje, ki sloni na temelju mladinskih iger, vajah na orodju in posveča manjšo pozornost, za deklice jih pa sploh izloča. Pri igri se krepi telo, veča duševna bistrost, odločnost in disciplina. Amerikanece prenaša igro v življenje. Kdor igra pošteno, bo pošten tudi v življenju in narobe. Amerikanece vedno tekmuje, ne samo v igri, temveč še mnogo bolj v resničnem življenju. Tekma na sili človeka, da postane gentleman. Držati se mora točno pravil, ki jih igra zahteva. Amerikanece igra za celoto, za zmago svojega društva, svojega kluba. Če zaigra, se ne prepira, temveč pre mirno k nasprotniku, mu pda roko in mu čestita; doma ra potem premišljuje, zakaj da je izgubil. Tako Amerikanci, Čehi, kako pa mi? Naša mladina, sedanja generacija je že politično zastrupljena, je pisal Večerni list pred nedavnim časom. Povedal je resnico, zastrupljevalca pa je samo naznačil...

—c Npravna vzgoja na čeških šolah. 6. marca 1920 se je vršil v veliki dvorani češke tehnike shod zastopnikov šolstva, vseh kulturnih organizacij, univerzitetnih profesorjev itd., ki je sprejel sledečo resolucijo: Na vseh čeških šolah naj se s šolskim letom 1920—21. uvede kot obvezni, samostojni predmet brezkonfesijni pouk npravnosti. Resolucijo utemeljuje 9 nadaljnjih točk. Priporočamo, da je v Italiji nauk o npravnosti uveden kot samostojni obvezni predmet od l. 1877., na Francoskem od l. 1882. na Angleškem od l. 1906., v Ameriki istotako dolgo, na Japonskem pa se celo uči že polnih 30 let. Kot prva pomožna knjiga za učitelje bo služila pravkar izdana priročna knjižica ravnatelja Fr. Mertu: »Npravna vzgoja v francoskih šolah«. Morda nam jo kdo prevede na slovenščino?

Iz Jugoslavije.

— V proslavo prihoda Nj. Visočanstva prestolonaslednika Aleksandra smo izdali današnje številko, zato pa odpade list v četrtek 1. julija. Prihodnja številka izide v četrtek, dne 8. julija.

— Ljubljansko učiteljstvo je sprejelo sledeče resolucije:

Učiteljstvo zbrano na izrednem zborovanju ljublj. učit. društva dne 22. junija 1920 sprejme soglasno sledeče resolucije:

1. Časopisje, ki reproducira take pamflete kot je dopis v »Slovenca« z dne 20. junija 1920 na viš. š. nadzornika g. Eng. Gangla smatramo za nasprotnika učiteljstva, učiteljskega stanu in njegovega ugleda: zato.
2. Izrekamo viš. š. nadzorniku, tov. Ganglu popolno zaupanje; njegovo poročilo na okr. učiteljski skupščini za Ljubljano vzamemo solidarno z zaupanjem na znanje ter smatramo napad v »Slovenca« kot osebno žaljenje njegove uradne osebe.
3. Kritika uradnega poročila spada v delokrog pedagoških listov in šolskih strokovnjakov, ne v politične dnevnike, kateri smatrajo notice in pamflete, sramoteče nadzornika, kot sredstvo za dosego političnih ciljev in osebnih koristi.
4. Vsak osebni napad v časopisju na člane našega stanu zavračamo in obsojamo; ako je avtor takih napadov učitelj, nimamo z njim nobene zveze in stikov.

5. Zavezo naprošamo, da sprejete resolucije predložiti kot izraz mnenja ljubljanskega učiteljstva meročinim šolskim činiteljem: dalje prosimo Zavezo, da o sklenjenih resolucijah poroča vsem okr. učiteljskim društvom, katera naj oseten napad na viš. šol. nadzornika odbijejo tako, kakor zasluži »Slovenec« članek.

Opomba: Opozarjamo na poročilo o tem zborovanju, ki ga prinasamo med društvenimi vestmi.

— Uvrstitve učiteljstva v pragmatiko. Po poročilih, ki smo jih prejeli iz Beograda, je predlog u ureditvi uradniških plač izgotovljen. Za učiteljstvo bi prišle tri stopnje v poštev, t. j. IV. stopnja, ki zahteva izobrazbo štirih razredov srednje šole ali temu enako, III. stopnja, ki zahteva srednješolsko maturo ali tej enaka in II. stopnja, ki zahteva srednješolsko izobrazbo ali tej enako in še kak izpit, ki je med to in visokošolsko izobrazbo. Kakor je že iz poročila tov. Sokoliča razvidno, prične IV. stopnja s plačo 2400 din. in se zvišuje na 2700 din., 3000, 3300, 3600, 3900, 4300, 4700, 5100 in na vsake tri leta odpade aktivitetna doklada 960, 1200, 1500, ki se računa v pokojnino, kakor se glasi poročilo tov. Sokoloviča, ki smo ga priobčili zadnjič. Tretja stopnja prične s 3000 (akt. d. 1500), 4700, 5100, 5500 (akt. d. 1800), 6000, 6600. Napredovanje je na prvih štirih stopnjah po dve leti, naprej po tri leta. Druga stopnja prične s 3600 (akt. d. 1200), 3900, 4300 (akt. d. 1500), 4700, 5100, 5500 (akt. d. 1800), 6000, 6600, 7200 (akt. d. 2100), 7800, 8400. Napredovanje se vrši na prvih petih stopnjah po dve leti in naprej po tri leta. Neoženjeni prejemajo za 10% nižjo akt. doklado. Za ženo je določenih 720 in za vsakega otroka po 540 din. letno. Obrnili smo se v Beograd za podoben načrt pragmatike, ki ga priobčimo, kakorhitro ga prejmemo.

— Ustanovitev podružnice »Jugoslovaške Matice«. V nedeljo, 20. junija se je vršil v dvorani »Narodnega doma« ustanovni občni zbor ljubljanske podružnice »Jugoslovaške Matice«. Kot glavna točka je bila na dnevnem redu volitev novega odbora. V novi odbor je bil izvoljen kot zastopnik učiteljstva tov. Ciril Petrovec s I. mestne deške ljudske šole. Učiteljstvu v splošnem toplo priporočamo pristop; naj bi ne bilo zavednega tovariša in zavedne tovarišice, ki bi ne bil(a) član(ica) te nove narodnoobrambne organizacije. Posnemajte tovariše in tovarišice na I. mestni deški ljudski šoli, ki so do zadnjega pristopili v krog brambovcev ljube domovine! Mesečni prispevek znaša 1 dinar. Priglese sprejema tov. Petrovec ali Pisarna za zasedeno ozemlje v Pražakovi ulici št. 3, I. n. str.

— Gojenci III. letnika na drž. mošk. učiteljsku v Ljubljani — bivši vojak. (Dopis.) Žalostno je, da ravno oni, ki so trpeli in v krvavem potu svojega obraza zidali nesebično temelj in hišo naše Jugoslavije, so danes od staromodnih birokratičnih reformatorjev in doktrinarjev zapostavljeni in ni pretirano rečeno — teptani. Avstrija je tem nadebudnim pionirjem kulture ubila mladost na internacijah in frontah. Danes se jim pa hoče ubiti še nergijo do dela. Članek teh fakičnih trpinov zadnje številke ne sme iti z dnevnega reda in ostati glas vpijočega v puščavi. Gospoda pri viš. šol. svetu in ravnateljstvu! Uživate se malo v njihov položaj! Že iz socialnega stališča bi se jim morala nuditi pomoč. Pred ciljem so nekateri bili izmed teh siromakov. Odvedli so jih iz klopi na ljublj. grad. Gonili so jih kot prostake po frontah. Trneli so, zatajevali so in niso obupali. In kdo se danes pobriga zanje? Ali bomo dopustili delati krivico onim, ki so nam pomagali ustanoviti našo Jugoslavijo? Zganite se in podrežite malo one stare birokrate, in naj velja za nje sploh nek ferman, ter naj posvetijo malo več brige tej prizadeti dvajsetorici!

— Kmetijski tečaj za ljudskošolske učitelje. Poverništvo za kmetijstvo priredi v času od 19. julija do 22. avgusta t. l. kmetijsko nadaljevalni tečaj za učitelje na kmetijski šoli na Grmu in ravno tak tečaj od 6. septembra do 10. oktobra na kmetijski šoli v St. Jurju ob juž. žel. Vpoštevali se bodo zlasti prosilci iz krajev, kjer je upati, da se najprej ustanove kmetijsko-nadaljevalne šole.

— Gospodinski tečaj za učiteljce priredi poverništvo za kmetijstvo v Marjanšču v Ljubljani in sicer v času od 10. julija do 22. avgusta t. l. Namen mu je, usposobiti ljudskošolske učiteljce za pouk na gospodinsko-nadaljevalnih šolah. Prednost imajo učiteljce iz krajev, kjer je želeči, da se najprej vpelejo gospodinsko-nadaljevalni tečaji v zvezi z ljudsko šolo.

— Na državnem moškem učiteljsku v Mariboru se vršijo sprejemi v začetku novega šolskega leta v septembru. Iz-

redno pa se lahko oglasijo s svojim izpričevalom drugega polletja tekočega šolskega leta (toda samo za sprejem v prvi letnik) do 15. julija t. l. učenci, ki so dovršili z ugodnim uspehom štiri razrede srednjih šol ali pa štirirazredno meščansko šolo.

— Stavka učiteljstva v Črni gori končana. Stavka učiteljev v Črni gori je končana. Nastala je, ker so zahtevali učitelji, naj se zenačijo njihove plače z učiteljskimi plačami v Srbiji. Na to se jim je odgovorilo, da se zahtevi ne more ugoditi, dokler ne bo uveljavljen zakon, ki bo uredil vprašanje učiteljskih plač za vso Jugoslavijo. Po pojasnitvi te zadeve so prenehali učitelji stavkati in so nastopili službo.

Neodrešena domovina.

— Glas iz Beneške Slovenije. Goriška »Straža« priobčuje v svoji 24. številki z dne 10. t. m. s skrajne zahodne meje Slovenstva — iz Beneške Slovenije sledeči zanimiv spis: »Da si ne bodo kje ljudje mislili, da beneških Slovencev ni več na tem svetu, da jih je pometla svetovna vojna ali požrla četrti kultura svetovno znanih odrešnikov, povej ti, draga Straža«, vsemu vesoljnemu svetu, da beneški Slovenci še žive, in da kakor jih nobena kultura od devetega stoletja do danes ni mogla zatreti, tako jih ne zatre ne četrti, ne peta do sodnega dneva. Nikoli nismo imeli slovenskih šol, imeli smo pa italijanskih več kakor v vsej Kalabriji, vedno so nas teptale politične in večkrat tudi cerkvene oblasti, pri nas je vedno vladala politična nezavednost, ki je posledica napadne kulture, vedno smo bili odrezani od ostalih Slovencev, dostikrat še poznali jih nismo, in vendar smo ohranili stare meje našemu jeziku. Beneški Slovenec proda svojo politično zavest, zataji svoje čustvo, pa svojega jezika se ne bo sramoval nikoli, in kakor ob sobotah v Čedadu stopi v prodajalno raznega blaga, nagovori prodajalca slovensko, četudi ve, da je kak Napolitanec. Povej, »Straža«, vsem Slovincem sveta, da kar od nas piše neki Fr. Rabudri v svoji brošuri naslovljeni: »Novim podložnikom Italije«, češ, da imamo slovenske šole, vse svobodne, da smo zadovoljni itd., da je vse to le podla izmišljotina, proti kateri ogorčeno protestiramo. Vedi, »Straža«, da hrepenenje po kulturi je tudi nam prirojeno, da vedno nestrno pričakujemo, da nas ob sobotah razveseli s svojim prihodom. Četudi ima pri nas le malo naročnikov, imaš pa mnogo čitateljev, ker tvoje številke tečejo iz roke v roko. — Pozdravi vse naše brate širom sveta!

—c Delavska resolucija. Učiteljski sindikat (furlanski odsek) je imel v minolem mesecu shode v Trzinu, Gradiški, Cervignanu, Korminu in Olji, na katerih je bila sprejeta sledeča, za šolo in učiteljski stan važna resolucija: »Delavstvo, sklicano po Delavski zbornici v Trzinu na javen shod dne 16. maja 1920, potem ko je čulo poročilo o splošnih razmerah ter o stanju učiteljstva, konstatira vnovič, da je šola po svoji sedanjí uredbi še vedno orožje buržuazne nadvlade in zatiranja na škodo delavstva, zato pripozna visok pomen boja, ki ga je započel učiteljski sindikat in ki stremi za tem, da se monopol otroške vzgoje iztrga iz rok buržuazije, ki je to vzgojo do danes izvrševala pod vplivom pretirane in bolehave patrijotične nacionalistične ideologije; obžaluje nečloveško ravnanje vlade napram učiteljstvu, ki je do danes plačano na način, da učitelj ne more posvetiti vseh svojih moči v prid šole; zahteva, da vlada takoj odpravi te razmere s tem, da dovoli, računavši od 1. maja 1920, stoodstotni povisek na sedanjih plačah in to provizorično, dokler se ne uredi službeni prejemki; izraža svojo brezpogojno solidarnost z učiteljstvom sindikata v njegovem gibanju, in izjavlja, da je vsak čas pripravljen skupno nastopiti s tem učiteljstvom na način kakor bo določila Delavska zbornica, kot zastopnica delavskih organizacij.« Slična resolucija je bila isti dan sprejeta na shodih v Kopru, Izoli in Miljah, ki so jih sklicale tozadevne Delavske zbornice.

—c Učiteljske plače v Istri. Učiteljske plače so urejene v Italiji po Bereninijevem zakonu z dne 1. maja 1919. Dasi je ta zakon raztegnjen tudi na zasedeno ozemlje, čaka istrsko učiteljstvo zaman, da se laški kulturonošci zganejo. Obiljub je bilo dovolj in čas bi tudi že enkrat bil, da se ti mogel spomnijo na stradaljoče učiteljstvo.

—c Klis po šolstvu. V Biljani, slovenski občini onkraj Soče, so imeli mnogoštevilno obiskano shod, na katerem sta bili med drugim sprejeti sledeči dve resoluciji: Goriški Slovenci, zbrani na javnem zborovanju v Biljani, zahtevajo 1, da se spoštujejo in ščitijo pravice slovenskega naroda do neomejene rabe slovenskega jezika v vseh javnih, bodisi državnih, bodisi avtonomnih uradih; 2, da se slovenski deeli ne omejuje priložnost, izobraževati se v slovenskih šolah, ter protestirajo proti temu, da so se slovenske šole pregnale iz Gorice, ki je naravno središče goriških Slovencev.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Spominajte se rezervnega sklada »Zaveze«!